

ಕಲಿಕೆ - ಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮದಡೆಗೆ

- ನರೇಂದ್ರ ಕೋರಿಯಾಲ್

ಈ ಲೇಖನವು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅನುಭವದ ಹಾಗೂ ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆ ವಿಧಾನದೊಂದಿಗಿನ ನನ್ನ ಅನುಭವದ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿದೆ. ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿ, ಸೃಷ್ಟಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ, ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಒಂದು ನಲಿವಿನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದು.

ನನ್ನನ್ನು ಉತ್ತಮ ಬೋಧಕನನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ನೆರವಾದ, ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಅದ್ಭುತ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿಯ ನನ್ನ ಕೆಲವು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಗತೇತಿಹಾಸದ ಕಲಿಕೆಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಬೋಧನಾಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮನ್ನು ನನ್ನ ಶಾಲಾ ಜೀವನಕ್ಕೆ, ಸುಮಾರು ೨೦-೨೫ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದ ನಮಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯ ಕೊರತೆ ಇದೆಯೆಂದು ಸದಾ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಮಾಹಿತಿಯ ಸ್ವರೂಪವು ಗೌಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅದು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಅದಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು, ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಂಠಪಾಠಕ್ಕೆ ಮೊರೆಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಎರಡು ಅಂಶಗಳು ನಾವು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಕಾಗಿದ್ದವು: ಒಂದು ಭಯ, ಮತ್ತೊಂದು ನಾಚಿಕೆ. ನಾವೇನಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೆ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು ಎಂಬ ಭಯ ಒಂದೆಡೆಗಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಅವರು ಕೇಳಬಹುದಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ನಾವು ತರಗತಿಯ ಉಳಿದವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಗೆಪಾಟಲಿಗೆ ಈಡಾಗಬಹುದು ಎಂಬ ನಾಚಿಕೆ ಮನೆಮಾಡಿತ್ತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೫% - ೯೦% ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಂದಿಗೆ ಮುಂದಿನ ತರಗತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಜ್ಞಾನದ ಅಭಾವವಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ನಾಚಿಕೆಯ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಭಯಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಕಂಠಪಾಠಕ್ಕೆ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಉಲ್ಬಣವಾಗುತ್ತಾ, ಕೊನೆಗೆ, ಈ ಸಂಚಿತಗೊಂಡ ನಷ್ಟವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಬಗೆಯೇ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಹೆಣಗಾಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಾವು ದ್ವೇಷಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು.

ದುರದೃಷ್ಟದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಕಾಲದ ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಸಾಗುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಅಂದರೆ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟ್ಟವನ್ನು ದಾಟಿದ ಬಳಿಕ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ನಾವು ಎಂತಹ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆವೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಹೋಗಲೂ ಆಗದೆ, ಗಳಿಸಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೂ ಹೋಗಲಾಗದೆ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಜಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅದಾಗಿತ್ತು.

ನಾನು ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ನನ್ನ ಸಂತಸವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಥವಾ ನನ್ನನ್ನು ಚಿಂತೆಗೀಡು ಮಾಡಿದ್ದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಾನು ಬೋಧನೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಅವರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು, ಅವರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೊಂಚವಾದರೂ ವಿಜ್ಞಾನದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು; ಆದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ನೀಡಿರುವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅನುಭವಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿ, ಅವರೇ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲರಾಗಲು, ಅವರೇ ಖುದ್ದಾಗಿ ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಅನುಭವಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಮೂಲಕ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಪಯಣವನ್ನಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಎಂಟನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದ, ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡೆವು. ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ತಂದರಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನೋಡಲು, ಮಾಡಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರು. ವಿಷಯ, ದ್ರವಗಳ ಪ್ಲವನಬಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿತ್ತು.

ಬೀಕರ್ ಒಂದನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಸಿ, ಕಲ್ಲೊಂದನ್ನು ದಾರದ ಒಂದು ತುದಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ತಕ್ಕಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದೆವು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲ್ಲಿನ ತೂಕವನ್ನು ಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಳೆಯಬೇಕಿದ್ದು,

ಅದರ ತೂಕದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಮೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕಲ್ಲು ಗಾಳಿಗಿಂತಲೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಡಮೆ ತೂಕವಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ, ಅವರ ಅಳತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಗ್ರಾಂಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬಂದುದರಿಂದ ಅವರು ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಮತ್ತೆ-ಮತ್ತೆ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಳಿಕ ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಕಲ್ಲಿನ ತೂಕ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಡಮೆ ಇರುತ್ತದೇಕೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು. ಕಲ್ಲಿನ ತೂಕವು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಡಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ತಥ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಖಚಿತವಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅದು ಹಾಗೆ ಏಕೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಿಶ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅವರಿಗೆ ಸುಳಿವು ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳು ತುಂಬಿದ ಚೀಲವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಚೀಲದ ತೂಕವು ಅವನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆಯೆ ಎಂದು ಕೇಳಲಾಯಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಹೌದು ಎಂದ. ಈಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಆ ಚೀಲವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತುವಂತೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮೊದಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿನಷ್ಟೆ ತೂಕದ ಅನುಭವ ಆಗುತ್ತಿದೆಯೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದವು. ಅದಕ್ಕವನು, ಈ ಸಲ ಹಿಂದಿನ ಸಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ತೂಕ ಕಡಮೆಯಿದೆ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಹೇಳಲಾಗುವುದೇ ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಯಿತು. ಅವರು ಎರಡನೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಚೀಲವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವುದೇ ಕಾರಣ ಎಂದರು. ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ: ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಕಡಮೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು? ಮೇಲಿನ ಚಟುವಟಿಕೆ ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಅನುಭವವನ್ನು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೆ? ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು, ನೀರು ಕಲ್ಲನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು ಎಂದ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತಂಡಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ನೀರು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮೇಲ್ಮುಖ ಬಲವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುವಂತೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಯೋಚಿಸಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿದರು. ಮಕ್ಕಳು ಸಮಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು, ಉತ್ಸಾಹ ಹಾಗೂ ಸಂತಸಗಳು ಅವರ ಮೊಗಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು; ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಈಗ ವಿಜ್ಞಾನ ತಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಬಳಿಕ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮತಕ್ಕೆ ಸಾರಿ, ನೀರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮೇಲ್ಮುಖ ಬಲವೊಂದನ್ನು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ತಮ್ಮದೇ ವೀಕ್ಷಣೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತತ್ತ್ವವೊಂದನ್ನು ಅವರು ತರ್ಕಿಸಿದ್ದಾದ ಬಳಿಕ ಅವರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯದ ಪಾಠವನ್ನು ಓದುವಂತೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ ಇದನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ನಿಜಾನುಭವ ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ನೀಡುವ ತತ್ತ್ವಗಳ ನಡುವೆ ಒಮ್ಮತ ಹಾಗೂ ಏಕರೂಪತೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಈಗ ಪಾಠದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಲೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂತು. ಕೊನೆಗೆ, ಅವರು ನೀರು ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಬಲವನ್ನು ಪ್ಲವನಬಲವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಓದಿಕೊಂಡರು. ಯಾರ ಮೊಗದ ಮೇಲೂ ಯಾವುದೇ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ, ಯಾವುದೇ ಗೊಂದಲದ ಭಾವ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅರಿಯಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಅವರು ಅದಾಗಲೇ ಅರಿತಿದ್ದರು! "ಪ್ಲವನಬಲ" ಅವರಿಗೊಂದು ಹೊಸ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದವಾಗಿಯಷ್ಟೆ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವಿಷಯ ಅದಾಗಿತ್ತು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಂವರ್ಕ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಅದನ್ನೊಂದು ಹೊರೆಯಂತೆ ಬಗೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ, ಎಲ್ಲರೂ ತಾವು ಏನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕಂಡರೋ, ಯಾವುದು ಅವರ ಸ್ವಂತದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಾಗಿತ್ತೋ ಅದನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದಷ್ಟೇ ತಾವು ಮಾಡಬೇಕಿರುವ ಕೆಲಸ ಎಂದು ಬಗೆದರು.

ಈ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮವೊಂದು ಮನೆಮಾಡಿತ್ತು. ವಿಷಯವಸ್ತುವಿನೊಡನೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಅವರು ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದು ಒಡ್ಡುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಷಯವಸ್ತುವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಅವರು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ನಾವು ಪಾಠವನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ವಿವರಿಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ವಿಷಯದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಲಿಖಿತರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಯೋಗವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ಗಮನಿಸಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉತ್ಸಾಹಭರಿತರಾಗಿ, ಭರವಸೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಲಿಯಲು ಕಾತರರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಅಂತಹ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಗಾಢತರವಾಗಿ, ತೀವ್ರಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಹ ಒಂದು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಇದೀಗ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿತ್ತು.

ನರೇಂದ್ರ ಅವರು ಉತ್ತರಕಾಶಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮತ್ತೀ ಗ್ರಾಮದ ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜೀ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೧೩ರಿಂದ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜೀ ಶಾಲೆ

ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇವರು ಡೆಹ್ರಾಡೂನಿನ ಹಲವು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ
ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪಡೆದದ್ದು
ಡೆಹ್ರಾಡೂನಿನಲ್ಲಿಯೇ. ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಓದು ಇವರ ಹವ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.
ಇವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದಾದ ಮಿಂಚಂಚೆ
ವಿಳಾಸ:kothiyal@azimpremjifoundation.org